

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

**ДОНИШКАДАИ ҶУМҲУРИЯВИИ ТАКМИЛИ
ИХТИСОС ВА БОЗОМЌЗИИ КОРМАНДОНИ
СОҲАИ МАОРИФ**

**БАРНОМАИ
ТАЪЛИМӢ ОИД БА КУРСИ ТАКМИЛИ
ИХТИСОСИ РОҲБАРОНИ СИНФҲОИ
МУАССИСАҲОИ ТАҲСИЛОТИ МИЁНАИ
УМУМӢ**

Душанбе - 2023

Бо қарори шурои олимони Донишкадаи ҷумҳуриявии
такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф аз
30.11.2023, №11/18 тасдиқ шудааст.

Мураттибон:

Раҳматшоев Исфандиёр – мудири кафедраи иқтисод ва
идора дар соҳаи маорифи МДДҚТИБКСМ

Холназаров Имомназар – омӯзгори калони кафедраи
иқтисод ва идора дар соҳаи маорифи МДДҚТИБКСМ

Муқарризон:

Мудири шуъбаи табиатшиносӣ, дақиқ ва технологияҳои
инноватсионии таълими АТТ, Орифов А.

Мудири шуъбаи мактабҳои камнуфус ва бознигариву
такмили стандарт, барномаҳои таълимию китобҳои дарсии
Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи А. Ҷомии АТТ,
Котибова Ш.П.

Муҳаррир:

Норова Зарина – омӯзгори калони кафедраи иқтисод ва
идора дар соҳаи маорифи МДДҚТИБКСМ

Барномаи таълими мазкур бо мақсади баланд
бардоштани маҳорати касбии роҳбарони синфҳои
муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва бо дарназардошти
назария ва амалияи муосири мактабшиносӣ, роҳу усулҳои
навини таълиму тарбия ва истифодаи таҷрибаи ҷаҳонӣ
таҳия гардидааст. Татбиқи барнома тавассути воситаҳои
нави таълим (слайдҳо, филмҳои таълимӣ ва ғ.) ҷараён
мегирад.

Барнома барои шунавандагони курсҳои такмили
ихтисоси роҳбарони синфҳо муассисаҳои таҳсилоти миёнаи
умумӣ пешбинӣ шудааст.

Пешгуфтор

Барномаи таълимии мазкур барои курсҳои тақмили ихтисоси роҳбарони синфҳо дар ҳаҷми 90 соат таҳия шудааст.

Барномаи таълимӣ оид ба курси тақмили ихтисоси роҳбарони синфҳо дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф (2013 с.), Концепсияи миллии таҳсилоти Ҷумҳурии Тоҷикистон (2003), Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд” (2011), Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон(2006), Стандарти давлатии таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Стратегияи рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон то соли 2030, Низомнома ва Оинномаи МДДҶТИБКСМ, Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ,) ва дигар ҳуҷҷатҳои меърию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти таҷрибаи кишварҳои хориҷӣ таҳия гардидааст.

Мақсади асосии барнома баланд бардоштани маҳорати касбии роҳбарони синфҳои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ бо роҳи шинос намудани онҳо бо дастовардҳои нав дар соҳаи идоракунии вав таълиму тарбия мебошад.

Барномаи мазкур тарзе таҳия шудааст, ки он асосан усулҳои нави таълиму тарбия ва идоракуниро пешниҳод менамояд. Донишҷӯи усулҳои гуногуни идоракунии, тарзи дурусти ташкили корҳои беруназсинфӣ, соатҳои тарбиявӣ, ҳамкориҳои судманд бо падару модарон ва табодули таҷриба ба роҳбарони синфҳои муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ имконият медиҳад, ки дар қори худ ин ё он усулро интихоб намуда, равиши таълиму тарбия ва идоракуниро мукамал намоянд.

Нақша-барнома аз чор қисм иборат аст:

1. **Мақсади таълим** - мақсадҳои мушаххаси таълимиро, ки барои ҳосил шудани салоҳияти муайян равона шудаанд, дар бар мегирад;

2. **Мавзуъ ва мундариҷаи таълим** – дар ин фасл мавзуъҳо ва мундариҷае, ки тавассути азхуд кардани онҳо роҳбари синф ба мақсади таълим ноил гашта, ба ин восита салоҳияти муайянро ҳосил мекунад, чой дода шудаанд;

3. **Фаъолияти таълим** - аз фаъолиятҳои таълимии тавсияшаванда, ки тавассути он мавзуъ ва мундариҷа азхуд кардашуда, таҳлилу баррасӣ меёбанд иборат аст. Фаъолиятҳо вобаста ба шароит ва мавод тағйир дода мешаванд.

4. **Вақт** - вақти эҳтимолие, ки барои ноил гаштан ба мақсад мусоидат мекунад, пешниҳод гардидааст.

Талаботи барнома

Шунавандагони курси такмили ихтисоси роҳбарони синфҳо бояд дониш, малака, маҳорат ва салоҳиятҳои зеринро соҳиб гарданд:

–сиёсати давлатро дар соҳаи маориф шарҳ дода тавонанд ва фаъолияти ттаълимиву тарбиявиро дар асоси он ба роҳ монанд;

–навгониҳои соҳаи педагогика ва психологияро донанд ва амалан татбиқ намоянд;

–мақсад ва мазмуни стандарти давлатии таълими фанҳоро шарҳ дода, дар асоси он барномаҳои таълимӣ, нақшаҳои тақвимӣ, нақша-чорабиниҳо гуногунро таҳия, таҳхис ва таҳлил карда тавонанд;

–одоби муошират бо хонандагонро риоя карда тавонанд;

–мавзуҳои соатҳои тарбиявиро вобаста ба синнусоли хонандагон ва бо дарназардошти талаботи замон интихоб намоянд ;

–чалби падару модаронро ба ҷаласаҳои синфӣ,чорабиниҳо таъмин карда тавонанд;

–ҳамкорию судмандро бо падару модарон , омӯзгорон , муовини директор оид ба таълим, Созмони хонандагон ва ҷомеа ба роҳ монда тавонанд;

–усулҳои таълим ва омӯзиши интерактивиро донанд, муносибату воситаҳои онро дар амал татбиқ кунанд;

–ҳангоми арзёбии фаъолияти таълимиву тарбиявӣ хонандагон ва омӯзгорон аз усулу воситаҳои гуногуни арзёбӣ истифода баранд;

–барои амалӣ намудани «Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» нақша-чорабинӣ таҳия карда тавонанд;

–дар фаъолияти иттиҳодияи методии роҳбарони синфҳо фаъолонро иштирок намоянд, дар ташкил ва гузаронидани соатҳои тарбиявӣ ва чорабиниҳои беруназсинфӣ ёрии методӣ расонида тавонанд;

–дар баланд бардоштани сатҳи маънавиёти хонандагон саҳм гузошта тавонанд;

–асосноккунии мафҳум ва ҳодисаҳоро дар таълими фанҳо мутобиқи талаботи стандарт ва барномаи таълим ба роҳ монда тавонанд;

–мавзӯҳои дарсҳои бо масъалаҳои ҳаёти алоқаманд карда тавонанд ва ба хонандагону падару модарон дар ин хусус маслиҳат дода тавонанд;

–муносибати босалоҳият ба таълим ва роҳу усулҳои татбиқи онро донанд.

Талаботи мазкур тавассути тести ҷамъбасти арзёбӣ шуда, ба иштирокчию курс холи муайян гузошта мешавад.

Бо дарназардошти натиҷаи тести ҷамъбасти аз хатми курси мазкур ба иштирокчиён шаҳодатнома дода мешавад.

Талабот ба сатҳи тайёр намудани шунавандагон

Пас аз хатми курс шунаванда бояд:

- моҳияти сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф;
- талаботи Стандарти давлатии таълим ба салоҳияти касбии омӯзгор;
- ҳуқуқ ва вазифаҳои роҳбари синф;
- асосҳои назариявӣ ва амалии психологияи педагогӣ;
- истифодаи технологияи инноватсионӣ дар фаъолияти касбӣ;
- тарзи гузаронидани чорабиниҳои беруназсинфӣ ва соатҳои тарбиявӣ;
- моҳият, хусусият ва усулҳои тадқиқоти илмиро донад.

Салоҳият:

- таҳлил карда тавонистани фаъолияти касбии худ бо мақсади такмил ва баланд бардоштани малакаи касбӣ;
- мониторинги сифати дониши хонандагонро гузаронида тавонад;
- фаъолияти мустақилии омӯзгорон, роҳбарони синфҳо ва хонандагонро ҳангоми кор бо технологияи информатсионӣ-коммуникатсионӣ ва инноватсионӣ ба роҳ монда тавонад;
- банақшагирии соатҳои тарбиявиро дар асоси технологияҳои инноватсионӣ тартиб ва арзёбӣ карда тавонад;
- мустақилона саволномаҳоро оид ба аттестатсияи хонандагон, олимпиада, викторина шаби саволу ҷавоб ва чорабиниҳои гуногун тартиб ва омода намояд;
- дар ташки ва гузаронидани аттестатсияи омӯзгорон тибқи муқаррарот саҳм гузорад;
- маводи таълимӣ-методӣ ва дидактикӣ оид ба гузаронидани соатҳои тарбиявро бо истифода аз ТИК таҳия карда тавонад;
- дар асосии донишҳои назариявӣ тадқиқот гузаронида тавонад.

Малакаҳои зеринро дошта бошанд:

- технологияи муосири педагогии таълими фаннҳо;

- истифодаи технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ барои ҳали барномаҳои касбӣ;
- методологияи тарзи истифодаи ТИК-ро донанд.

Аз шунавандагони курс эҳтиромона хоҳиш карда мешавад, ки дар ҳолати зарурӣ фикру ақидаашонро нисбат ба барномаи мазкур ба Донишқадаи ҷумҳуриявӣ тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф ирсол намоянд.

**Нақшаи
тақвими курси тақмили ихтисоси роҳбарони синфҳои
муассисаҳои таҳсилоти умумӣ**

№	Қисматҳои барнома	Миқдори соатҳо		
		Ҳамагӣ	Назариявӣ	Амалӣ
1	Тақмили дониш, малака ва маҳорати касбӣ	36	16	20
1.1.	Вазифаҳои хизмати роҳбари синф.	4	2	2
1.2.	Тафсири Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф»	4	2	2
1.3.	Кори амалӣ дар муассисаҳои таълимии таъягоҳӣ	6	1	5
1.4.	Тафсири Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд». Ҳуҷҷатнигории роҳбари синф	4	2	2
1.5.	Методикаи ташкилу гузаронидани соатҳои тарбиявӣ, ҷаласаҳои синфӣ ва корҳои беруназсинфӣ.	2	1	1
1.6.	Роҳбари синф ва мавқею мақоми ӯ дар таълиму тарбияи хонандагон	4	2	2
1.7.	Манъи истифодаи меҳнати кӯдакон. Махсусиятҳои муносибат бо кӯдакони имконияти маҳдуддошта	2	1	1
1.8.	Роҳҳои амалӣ намудани «Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон».	2	1	1
1.9.	Аҳамияти рамзҳои давлатӣ	2	1	1
1.10.	Муқовимат ба коррупсия ва амалҳои	2	1	1

	коррупсионӣ.			
1.11.	Роҳҳои пешгирии ҷинояткорӣ, қонуншиканӣ, хурофотпарастӣ ва терроризму экстремизм	2	1	1
	Ҳамагӣ:	36	16	20
2.	Мавзӯҳои иловагӣ			
2.1.	Иттиҳодияҳои методи роҳбарони синфҳо - омили муҳимми такмили таҳассус ва рушди маҳорати касбӣ	4	1	3
2.2.	Истифодаи технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар раванди фаъолияти касбӣ	4	1	3
2.3.	Мушоҳида ва таҳлили дарс	2	1	1
2.4.	Санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқии соҳаи маориф	2	1	1
Ҳамагӣ		12	4	8

Эзоҳ: Шунавандагон метавонанд аз нақшаи мазкур дар доираи соатҳои муайянгардида мавзӯҳои дилхоҳи худро интихоб намоянд.

1. Такмили дониш, малака ва маҳорати касбӣ (36соат)

Мавзӯи 1.1 (4соат). Вазифаҳои хизмати роҳбари синф. Роҳҳои амалӣ намудани “Концепсияи миллии тарбия дар ҷумҳурии Тоҷикистон;

- омӯзиши хусусиятҳои психологӣ ва анатомию физиологии хонандагон;
- шинос кардани хонандагон бо “Қоидаҳо барои талабагон”;
- назорати ҳаррӯза аз рӯи давомот, сифатҳои ахлоқ ва иштирок дар корҳои ҷамъиятӣ;
- назорати доимӣ аз рӯи реҷаи рӯзи хонандагон ва иҷрои вазифаи хонагӣ аз тарафи онҳо;
- гузаронидани маҷлиси муаллимони синф;

- таъмин намудани навбатдорӣ дар синф, мактаб, ҷиҳозонидани синф, дуруст нигоҳ доштани асбобу анҷоми мактаб;

- назорат аз болои риоя кардани тарзи либоспӯшии хонандагон мувофиқи низомномаи Вазорати Маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- мувофиқи нақшаи корӣ гузаронидани маҷлисҳои синфӣ;

- ташкил кардани чорабиниҳои берун аз синфию берун аз мактабӣ;

- иштирок кардан дар маҷлисҳои Созмонҳои: “Ворисони Сомониён” ва “Сомониён”;

- таъмин намудани хонандагони синф дар гузаронидани чорабиниҳои ҳарбӣ- спортӣ, мунтазам назорат кардани саломатии хонандагон, алоқаи доимӣ доштан бо муаллимони тарбияи ҷисмонӣ ва духтури мактаб;

- ҳавасмандгардонии хонандагон ва дар мавриди зарурӣ ҷазо додан ба онҳо;

- алоқаи доимӣ доштан бо волидайнҳои хонандагон ва оид ба масъалаҳои таълиму тарбия суҳбатҳои фардӣ-алоҳида гузарондан;

- тарбия додани делаи (парвандаи) шахсии хонандагон ва ҳуҷҷатдорӣ роҳбари синф.

- Зарурати қабули Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Мақсади Концепсияи мазкур. Унсурҳои тарбия.

Мавзӯи 1.2 (4 соат). Тафсири Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф»

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва принципҳои асосии сиёсати давлатиро дар соҳаи маориф муайян менамояд.

Қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон дар бораи маориф. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф. Принципҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф. Вазифаҳои Қонуни мазкур. Кафолати давлатии ҳуқуқи шаҳрвандон ба таҳсил. Забони таҳсил. Стандартҳои давлатии таҳсилот ва барномаҳои таълимӣ. Низоми маорифи Чумҳурии Тоҷикистон. Сохтори низоми маориф. Муассисаи таълимӣ, сохтор ва намудҳои он. Таъсис, азнавташкилдихӣ ва барҳамдиҳии муассисаи таълимӣ. Тартиби бақайдгирӣ ва фаъолияти муассисаи таълимӣ. Муассиси (муассисони) муассисаи таълимӣ. Оинномаи муассисаи таълимӣ. Таълиму тарбияи томактабӣ. Таҳсилоти умумӣ. Таҳсилоти ибтидоии касбӣ. Таҳсилоти миёнаи касбӣ. Таҳсилоти олии касбӣ. Таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ. Таҳсилоти иловагӣ. Таҳсилоти махсус. Ҳуҷҷатҳо дар бораи таҳсилот. Бо кор таъмин намудани хатмкардагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти касбӣ. Ташкили раванди таълиму тарбия. Мақсад ва шаклҳои танзими давлатӣ дар соҳаи маориф. Идоракунии сифати таҳсилот. Назорати давлатӣ дар соҳаи маориф. Иҷозатномадиҳӣ барои пешбурди фаъолияти таълимӣ. Баҳогузори мачмӯӣ ба фаъолият, аттестатсия ва аккредитатсияи давлатии муассисаи таълимӣ. Мақомоти давлатии идоракунии соҳаи маориф. Салоҳияти Ҳукумати Чумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи маориф. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф. Ваколатҳои вазорату идораҳое, ки дар сохтори худ муассисаҳои таълимию тарбиявӣ доранд. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии идоракунии маориф. Ваколатҳои мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот. Вазифаҳои муассисаҳои таълимӣ. Идоракунии муассисаҳои таълимии давлатӣ. Идоракунии муассисаҳои таълимии

гайридавлатӣ. Худидоракунии муассисаҳои таълимӣ. Асосҳои илмӣ ва таъминоти илмии соҳаи маориф. Субъектҳои раванди таълиму тарбия. Ҳуқуқҳо ва ҳифзи иҷтимоии субъектҳои раванди таълиму тарбия. Стипендия ва дигар пардохтҳои пулӣ. Ҳуқуқ ва ўҳдадорихои падару модар (шахсони онҳоро ивазкунанда) дар соҳаи маориф. Мазмуни мақоми омӯзгор. Фаъолияти омӯзгорӣ. Усулҳои фаъолияти омӯзгорӣ. Ҳуқуқҳои омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф. Ўҳдадорихо ва масъулияти омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф. Ҳифзи шаъну шарафи омӯзгор. Имтиёзҳои омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф. Таъминоти модии омӯзгорон ва дигар кормандони соҳаи маориф.

Мавзӯи 1.3. (6 соат). Қори амалӣ дар муассисаҳои таълимии таъҷгоҳӣ

Иштирок дар дарсҳои тарбиявии роҳбарони синфҳои муассисаи таъҷгоҳӣ ва таҳлилу баррасии дарсҳои мушоҳидашуда. Шиносои бо ҳуҷҷатгузори роҳбарони синфҳо ва табодули таҷрибаи ҳамдигарӣ дар соҳаи мактабшиносӣ. Хулосаю тавсияҳо.

Мавзӯи 1.4 (4 соат). Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар тарбияи фарзанд».

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд». Муносибатҳои, ки Қонуни мазкур танзим менамояд. Доираи амали қонуни мазкур. Қонунгузори ҚТ дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд. Мафҳумҳои асосӣ. Вазифаи падару модар, омӯзгор, давлат ва ҷомеа дар таълиму тарбияи фарзанд. Баробарии ҳуқуқ ва ўҳдадорихои падару модар. Ҳуқуқҳои падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд. Ўҳдадорихои падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд. Ўҳдадорихои фарзанди болиғу қобили меҳнат дар нигоҳубин ва таъмини падару модар.

Уҳдадориҳои омӯзгор, мақомоти давлатӣ, муассиса ва дигар ташкилотҳои, ки масъалаҳои вобаста ба таълиму тарбияи кӯдакро танзим мекунанд. Мақомоти ваколатдори давлатӣ, оид ба танзими масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи кӯдак. Уҳдадориҳои мақомоти давлатӣ, муассиса ва дигар ташкилотҳои, ки масъалаҳои вобаста ба таълиму тарбияи фарзандро танзим мекунанд. Уҳдадориҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ оид ба ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои кӯдак.

Чораҳои пешгирӣ ва ҷавобгирӣ барои иҷро накардани уҳдадориҳо дар таълиму тарбияи фарзанд. Чораҳои пешгирӣ барои иҷро накардан ё ба тариқи дахлдор иҷро накардани уҳдадориҳои падару модар. Ҷавобгирии падару мода рӯи омӯзгор дар таълиму тарбияи фарзанд. Ҷавобгирии мақомоти давлатӣ, муассиса, дигар ташкилотҳо ва шахсони мансабдори онҳо, ки масъалаҳои вобаста ба таълиму тарбияи кӯдакро танзим мекунанд.

Мавзӯи 1.5. (4 соат). Методикаи ташкилу гузаронидани соатҳои тарбиявӣ ва корҳои беруназсинфӣ.

Мавзӯ, мазмун ва мундариҷаи соатҳои тарбиявӣ. Тарзи интиҳоби мавзӯи соатҳои тарбиявӣ. Роҳҳои ҷалби хонандагон дар машғулият ва дарс. Истифодаи хонандагон дар амалӣ гаштани мақсади дарс. Хулосабарорӣ бо иштироқи хонандагон (амалӣ). Иштирок ба соатҳои тарбиявӣ ва маҷлисҳои синфӣ ба мақсади омӯختан ва паҳн намудани таҷрибаи беҳтарин роҳбарони синфҳо, пешниҳод намудани дархостҳо ба кабинети методии ноҳия оид ба омӯختану паҳн намудани таҷрибаи онҳо. Ташкили корҳои беруназсинфӣ ва нақши онҳо дар боло бурдани тарбияи хонандагон. Гузаронидани сӯхбатҳо бо роҳбарони синф, омӯзгорон, ташкилотҳои худидоракунии хонандагон дар мактаб доир ба ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои тарбиявӣ.

Мавзӯи 1.6. (4 соат). Роҳбари синф ва мавқеи мақоми он дар таълиму тарбияи хонандагон

Роҳбари синф- муаллимест, ки дар мактаби таҳсилоти умумӣ баробари аз рӯи таҳассус дарс додан, дар синфи

мувофиқи қарори шӯрои педагогӣ ба ӯ вобаста карда шуда корҳои ҳаррӯзаии таълиму тарбиявӣ мебарад ва ба ташкили корҳои тарбияии коллективи хонандагон машғул аст.

Мавзӯи 1.7.(2 соат) Манъи истифодаи меҳнати кӯдакон.Махсусиятҳои муносибат ба кӯдакони имконияти маҳдуддошта.

Тафсири моддаи 25-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон ”Дар бораи маориф”.Иҷрои Конвенсияи ҳифзи ҳуқуқи кӯдак. Манъи зуровари ҷисмонӣ ба кӯдакон. Ба таҳсил фаро гирифтани кӯдакони имкониятҳои маҳдуддошта. Вазъи кӯдакони имконияти маҳдуддошта дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Мавзӯи 1.8. (2 соат). Роҳҳои амалӣ намудани «Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон».

Концепсияи миллии тарбия (минбаъд Концепсия) сиёсати кунунӣ ва дурнамои давлатро дар соҳаи тарбияи миллии оммаи васеи аҳоли, махсусан насли наврас, муайян месозад. Он моҳият, мақсаду вазифаҳо ва мазмуни тарбияи миллиро дар марҳилаи нави таърихӣ ба танзим оварда, нақш ва мақоми онро дар ташаккули шахсияти инсонӣ комил муайян мекунад.

Тарбияи ғоявӣ. Тарбияи миллӣ. Тарбияи ҳештаншиносӣ ва ҳудогоҳии миллӣ. Тарбияи ватанпарастӣ. Тарбияи ахлоқӣ ва маънавӣ. Тарбияи маърифатӣ. Тарбияи ҳуқуқӣ. Тарбияи гуманистӣ. Тарбияи зебоипарастӣ. Тарбияи меҳнатӣ ва касбинтиҳобкунӣ. Тарбияи иқтисодӣ. Тарбияи экологӣ. Тарбияи сиёсӣ. Тарбияи ҷисмонӣ. Тарбияи тафаккури интиқодӣ. Тарбияи таҳаммул ва тоқатпазирӣ. Тарбияи масъулиятшиносӣ. Тарбияи ҳаёти солим.

Марҳилаҳои тарбия. Роҳҳо ва заминаҳои амалӣ гардидани Концепсия. Заминаҳои сиёсӣ ҳуқуқӣ. Таҳияи қонун ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ дар соҳаи тарбияи миллии шаҳрвандони кишвар. Тавсеа намудани мақоми забони миллӣ. Истифодаи рамзҳои давлатӣ ва миллӣ дар

тарбияи шахрвандон. Баланд бардоштани масъулияти падарону модарон барои тарбия ва саломатии фарзандон. Таҳия ва тасдиқи меъёрҳои муздиҳии муосир ба кормандоне, ки ба кори тарбия машғуланд. Таҳия ва иҷрои барномаҳои давлатӣ, ки ба рушди тарбияи шахрвандон нигаронида шудаанд.

Мавзӯи 1.9 (2 соат). Аҳамияти рамзҳои давлатӣ.

Тарбия ва худтарбиякунии хонандагон. Мавқеи омӯзгор ва роҳбари синф дар ин самт. Истифодабарии рамзҳои давлатӣ дар машғулиятҳои тарбиявӣ. Шарҳи мафҳуми вожаҳои нишон, парчам, суруди миллӣ. Қабули қонуну қарорҳо дар бораи ба эътибор даровардани рамзҳои давлатӣ. Қонуни Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 07.09.1994 таҳти рақами 1074 «Дар хусуси тасдиқи Низомномаи Суруди миллӣ», Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.03.1995, № 234 «Дар хусуси дар рӯҳияи меҳанпарастӣ тарбия намудани ҷавонон ва эҳтиром намудани рамзҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон».

Мавзӯи 1.10.(2 соат.Муқовимат бо коррупсия ва амалҳои коррупсионӣ)

Коррупсия чист? Намудҳои амалҳои коррупсионӣ. Сабаб ва омилҳои реша давонидани коррупсия дар байни ҷомеа. Ташаккули мафкураи зидди коррупсия.Роҳҳои мубориза алайҳи коррупсия

Мавзӯи .1.11 (2 соат). Роҳҳои пешгирии ҷинояткорӣ, қонуншиканӣ, хурофотпарастӣ ва терроризму экстремизм

Шарҳу тавзеҳи вожаҳо.Омилҳои даст ба қонуншиканӣ ва ҷинояткорӣ задани шахрвандон.Моҳияти иртиқой ва ифротгароии созмонҳо ва равияҳои тундрави исломӣ. Терроризм ва экстремизм-вабои аср. Роҳҳои муқовимат бо коррупсия. д

Мавзӯи 1.10 (4 соат). Мақомоти худидории мактаб. Шӯрои омӯзгорӣ, Шӯрои методӣ ва дигар ҷаласаҳо

Қонуни ҶТ «Дар бораи маориф» ва муқаррароти марбут ба худидории мактаб. Моддаҳои 38-41-и қонуни мазкур (Вазифаҳои муассисаҳои таълимӣ, Идоракунии

муассисаҳои таълимии давлатӣ, Идоракунии муассисаҳои таълимии ғайридавлатӣ, Худидоракунии муассисаҳои таълимӣ). Худидоракунии муассисаҳои таълимӣ (шӯрои муассисаи таълимӣ, шӯроҳои омӯзгорон ва олимон, шӯроҳои истеҳсолию педагогӣ, илмию методӣ, шӯроҳои ҷамъиятӣ, директорон, ректорон, донишҷӯён, аспирантон, сарпарастон, нозирон, ташкилотҳои хонандагон, сохторҳои кумитаҳои кор бо ҷавонон ва занон, кумитаҳои падару модарон, ассотсиатсияҳои падару модарон, омӯзгорон ва ғайра). Самарабахшии ҷаласаҳои корӣ аз ҷиҳати илмӣ, педагогӣ ва психологӣ. Дуруст ташкил кардан, омода намудани масъалаҳо, аз тарафи кӣ ва чӣ тавр гузаронидани онҳо. Ҷаласаҳои корӣ. Ҷаласаи корӣ – қабули қарори ягона барои самарабахшии фаъолияти таълимгоҳ. Нишонаҳои муҳими ҷаласаҳои корӣ.

Идораи давлатию ҷамъиятии таълимгоҳҳо. Ассотсиатсияи волидону омузгорон шакли нави худидораи мактаб. Соҳибхитиёрии таълимгоҳҳо ҳамчун принсипи асосии соҳаи маориф. Хуччатҳои меъёрию ҳуқуқии соҳаи маориф. Инкишофи шаклҳои давлатию ҷамъиятии идоракунии маориф. Фарқияти асосии давраи нави ислоҳоти соҳаи маориф аз замони пештара. Фишангҳои мақомоти худидоракунӣ. Мазмуни асосии демократикунонии соҳаи маориф. Ҳамкорӣ дар амал ва ташкил кардани низоми идоракунӣ

Мавзӯи 1.12 (4 соат) Нақши муовини директор оид ба тарбия дар баргузории корҳои беруназсинфӣи хонандагон

Тайёрии омӯзгор барои баргузории корҳои беруназсинфӣи хонандагон. Шакл ва методҳои асосии корҳои беруназсинфӣи хонандагон. Мақсади ташкили маҳфил барои талабагони синфҳои ибтидоӣ – ворид намудани кӯдакон ба олами илм ва техника, рушду нумӯё додани қобилияти эҷодӣ ва аломатҳои фавқуллода ташаккул додани маҳорат ва малақаҳои амалӣ, донишҳои дар маҳфилҳо ҳосилкардаро дар дарсҳо истифода бурдан аст.

Аҳамияти маҳфилҳои мактабӣ ва берунамактабӣ. Дар рӯҳияи ғамхорӣ ба одамон тарбия кардани хонандагон. Нақши саёҳат ба табиат, боғи ҳайвонот, музейҳо, ба истехсолот ва хочагиҳои кишоварзӣ.

Мавзӯи 1.13 (4 соат). Нақши созмони хонандагон дар ташкил ва ба роҳ мондани корҳои тарбиявӣ дар мактаб.

Мақсади ташкили созмони хонандагон. Вазифа ва самтҳои асосии фаъолияти созмони хонандагон. Таъмини корҳои тарбиявӣ. Ташкили созмони хонандагон дар мактаб. Зинаҳои созмони хонандагон.

Мавзӯи 1.14 (2соат). Роҳбари синф ва мавқею мақоми он дар таълиму тарбияи хонандагон. Шиносоӣ бо ҳуҷҷатҳои меъёрӣ ва фаъолияти роҳбари синф. Вазифаҳои хизматӣ. Ҳуқуқу вазифаҳои роҳбари синф. Санҷиши (омӯзиши) фаъолияти роҳбари синф аз тарафи роҳбарияти муассисаҳои таълимӣ. Нақша-чорабиниҳои роҳбари синф. Нақшаи кори тарбиявии роҳбари синф. Нақшаи кори иттиҳодияҳои методии роҳбари синф. Нақшаи кори АВО (қисми тарбиявиаш).

Мавзӯи 1.15 (2 соат). Барномаҳои давлатии рушди таълиму тарбия дар МТМУ. Тадбирҳои татбиқ ва назорати раванди иҷрои онҳо

Барномаи миллии ташаккули тарзи ҳаёти солим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020, Барномаи давлатии ислоҳот ва рушдимуассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2012-2020, Барномаи давлатии такмил ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англисӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи давлатии тарбияи насли наврас дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2013-2017, Барномаи давлатии экологии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2009-2019, Барномаи миллии ташаккули тарзи ҳаёти солим дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2011-2020, Концепсияи гузариш ба низоми нави таҳсилоти миёнаи умумӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, Концепсияи миллии маълумоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон,

Концепсияи раҳнамоии касбии хонандагон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ғ. Тарз ва роҳҳои таҳияи тадбирҳои татбиқи ҷорабиниҳои дахлдори барномаҳои давлатии рушди МТМУ.

Мавзӯи 1.16. (4 соат) Манъи истифодаи меҳнати кӯдакон. Махсусиятҳои муносибат бо кӯдакони имконияти маҳдуддошта

Тафсири моддаи 25-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи маориф. Иҷрои Конвенсияи ҳифзи ҳуқуқи кӯдак. Манъи зуроварии ҷисмонӣ ба кӯдакон. Ба таҳсил фаро гирифтани кӯдакони имкониятҳои маҳдуддошта. Вазъи кӯдакони имконияти маҳдуддошта дар Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Мавзӯи 1.17. (6 соат). Назорати дохилимактабӣ ва нақши он дар пешбурди муваффақонаи таълиму тарбия

Мафҳуми назорат. Мавқеи назорати дохилимактабӣ дар низоми идора ва ислоҳоти мактаб. Назорати дохилимактабӣ – омузиш ва таҳлили ҷараёни таълиму тарбия дар мактаб. Ҷиҳати муҳими назорати дохилимактабӣ. Қисмҳои назорати дохилимактабӣ. Иҷрои таълими асосии ҳатмӣ. Ҳолати таълими фанҳои таълимӣ ва сифати дониш, малака ва маҳорати хонандагон. Фаъолияти иттиҳодияҳои дохилимактабӣ ва умуман корҳои методӣ. Ташкил ва гузаронидани маҳфилҳои таълимӣ, машғулиятҳои факултативӣ. Иҷрои барномаҳои таълимии давлатӣ. Ҳуҷҷатнигории мактаб, иҷрои қарорҳо, фармонҳо ва супоришҳои мақомоти маориф. Корҳои беруназсинфӣ. Методҳои назорат. Муайян намудани мақсади назорат. Омодашавӣ ба назорат. Амалӣ кардани назорат. Ҷамъбаст намудани маводҳои тафтиш.

Мавзӯи 1.18. (2 соат). Истифодаи технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар раванди фаъолияти касбӣ.

Истифодаи воситаҳои нави техникӣ. Технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ. Тахтаи электронӣ. Проекторҳо. Видеопрокторҳо. Шабакҳои интернет. Корҳои лаборатории автоматикунонда. Телефонҳои мобилӣ. Риояи

техникаи бехатарӣ. Фарҳанги истифодабарии технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва телефонҳои мобилӣ. Нақши мусбӣ ва манфии шабакаи интернет ва телефонҳои мобилӣ дар ҳаёти ҷомеа.

Мавзӯи 1.19. (4 соат). Муқовимат ба коррупсия ва амалҳои коррупсионӣ. Савдои одамон.

Коррупсия чист? Намудҳои амалҳои коррупсионӣ. Сабаб ва омилҳои мавҷудияти коррупсия. Ташаккули мафкураи зидди коррупсионӣ. Мубориза алайҳи коррупсия вазифаи ҳамагон аст. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи муқовимат ба савдои одамон ва расонидани кӯмак ба қурбонӣҳои савдои одамон».

Мавзӯи 1.20.(4.соат).Роҳҳои пешгирии ҷинояткорӣ, қонуншиканӣ, хурофотпарастӣ ва терроризму экстремизм

Шарҳу тавзеҳи вожаҳо. Омилҳои даст ба қонуншиканӣ ва ҷинояткорӣ задани шаҳрвандон. Таассуби динӣ ва хурофотпарастӣ. Моҳияти иртиҷоӣ ва ифротгароии созмонҳо ва равияҳои тундраи исломӣ. Терроризм ва экстремизм-вабои аср. Роҳу усулҳои ҷалби шаҳрвандон ба ин гурӯҳҳо. Роҳҳои муқовимат ба ин падидаҳои номатлуб.

2. Мавзӯҳои иловагӣ

Мавзӯи 2.1. (2 соат). Иттиҳодияҳои методии роҳбарони синфҳо - омилҳои муҳими тақмили таҳассус ва рушди маҳорати касбӣ Ҳадамоти методии мактаб.

Соҳтори ҳадамоти методии мактаб. Кабинети методии мактаб. Шӯрои методии мактаб. Иттиҳодияҳои методии роҳбарони синф. Вазифаи ҳадамоти методии мактаб. Объектҳои ҳадамоти методии мактаб. Вазифаҳои ҳадамоти методӣ. Фаъолияти кабинети методии мактаб. Нақшаи солонаи кабинети методии мактаб. Шӯрои методӣ. Фаъолияти шӯрои методӣ.

Нақшаи кори иттиҳодияҳои дохилимактабӣ. Маҳфилҳои фанӣ. Дарсҳои иловагӣ. Корҳои инфиродӣ. Омӯзиш ва паҳн намудани таҷрибаи пешқадами

омӯзгорон. Ташкили табодули таҷриба ва худомӯзии омӯзгорон. Ёрии методӣ ба омӯзгорони ҷавону навкор оид ба омӯзиши усулу равишҳо ва технологияи нави тадрис. Баррасии хуччатҳои меъёрии соҳа бо омӯзгорон. Иҷрои барномаҳои таълимӣ. Ташкил ва гузаронидани ҳафтаҳои фанӣ, даври аввали олимпиадаҳои фанӣ, озмунҳои касбӣ. Ташкил ва гузаронидани хонишҳои педагогӣ. Такмили маҳорати касбии омӯзгорон. Асноди меъёрию ҳуқуқии соҳа. Омӯзиши барномаҳои таълимӣ. Таҳлили дониш ва маҳорати хонандагон. Ташкили корҳои беруназарсӣ. Тавсияҳои методӣ.

Мавзӯи 2.2. (4 соат) Истифодаи технологияи иттилоотӣ ва коммуникатсионӣ дар раванди фаъолияти касбӣ

Истифодаи воситаҳои нави техникӣ. Технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ. Тахтаи электронӣ. Проекторҳо. Видеопрокторҳо. Шабакаи интернет. Корҳои лаборатории автоматикунонда. Телефонҳои мобилӣ. Риояи техникаи бехатарӣ. Фарҳанги истифодабарии технологияҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ ва телефонҳои мобилӣ. Нақши мусбӣ ва манфии шабакаи интернет ва телефонҳои мобилӣ дар ҳаёти ҷомеа.

Мавзӯи 2.3 Мавзӯи 1.6 (2 соат) Мушоҳида ва таҳлили дарс

Мақсади умумӣ ва муайяни дарс. Таҷриба ва фаъолиятҳои таълим. Нақши омӯзгор дар вақти таълими мавзӯ. мушоҳида ва таҳлил ҷузъи асосии назорати дохилимактабӣ. Мақсади иштирок ба дарс. Навъҳои таҳлил.

Мавзӯи 3.4. (2 соат) Санадҳои меъерӣ-ҳуқуқии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ

Низомномаи шӯроӣ методӣ. Низомномаи иттиҳодияи методии омӯзгорони фанӣ. Низомномаи иттиҳодияи

методии роҳбарони синф. Тартиби ба синфҳои таълими равиявӣ чудо намудани хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тартиби дар дарсҳои омӯзгорон иштирок намудани маъмурияти муассисаи таълимӣ ва дигар субъектҳои раванди таълиму тарбия. Низомномаи намунавии Шӯрои педагогии муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тартиби таҳияи чадвали дарсҳо дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Дастурамали вазифавии директор, муовинони директор ва роҳбари синфи муассисаи таҳсилоти умумӣ. Тартиби гузаронидани рейтингҳои сифатидониши хонандагони муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Низомномаи қабул, гузариш ва хориҷ намудани хонандагони таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Низомномаи намунавии Шӯрои педагогии муассисаи таҳсилоти томақтабӣ. Низомномаи фаъолияти кумитаи падару Модарони муассисаи таҳсилоти томақтабӣ. Низомномаи озмуни «Беҳтарин кабинети методӣ»-и муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Низомномаи намунавии муассисаҳои таҳсилоти умумии таъриҳӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Низомнома дар бораи навбатдорӣ маъмурияти муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Низомнома дар бораи истифодаи журнали синфӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Низомномаи намунавии ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои берунасинфӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Тартиби ташкил ва гузаронидани ҳафтаҳои фанӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Тартиби баргузориҳои дарси кушод дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Низомномаи намунавии муҷаҳҳазгардонидани кабинетҳои фанӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Дастурамали вазифавии мудирони кабинетҳои фанӣ муассисаҳои таҳсилоти умумӣ.

Низомномаи намунавии фаъолияти беруназдарсӣ дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ. Низомномаи дар бораи мониторинги дохилимактабии сифати таҳсилот. Тартиб ташкил ва гузаронидани чаласаи назди директор дар муассисаҳои таҳсилоти умумӣ.

Адабиёт

1. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф». Душанбе 2013.
2. Концепсияи миллии таҳсилоти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Душанбе. 2003.
3. Концепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон. Душанбе.2006.
4. Концепсияи мактаби миллий. Душанбе. 2000.
5. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон». Душанбе. 2017.
6. Атахонов Т. Лутфуллоев М., Шарифов Ф. Очеркҳои афкори педагогӣ (Воситаи таълим.-Душанбе, 2005.
7. Лутфуллоев М.- Эҳёи педагогикаи тоҷик.-Душанбе, 1997.
8. Кулагина И.Ю.- Возрастная психология.-М. 1996.
9. Қодиров С., Давлатов М. Психология –Душанбе, Сино, 2002.
10. Мухина М.С. Возрастная психология.-М., 2002.
11. Мустафокулов Т., Нарзуллоев М. Асосҳои психологияи синнусолӣ ва педагогӣ. Кӯлоб, 1993.
12. Бушелева Б.В. Поговорим о воспитанности М., «Просвещение», 1989.
13. Қосимова М., Солиев А., Эшонов Б. Самтҳои асосии тарбия ва банақшагирии он дар мактаб (Тавсияи методӣ).- Душанбе , 2001.
14. Кальченко Е. И. Гигиеническое обучение и воспитание школьников М.; Просвещение. 1984. 125 С.
15. Бекназаров М., Ёқубова М., Раҳимзода Х., Муҳаммадиева С., Раҳмонова М. Тарзи ҳаёти солим. Душанбе. 2002. 154 С.
16. Искандаров Х. Коргузорӣ ва хуччатнигорӣ дар мактабҳо (дастури методӣ). Душанбе. 2005.
17. Солиев А., Эшонов Б.. Нақшаи тахминии кори тарбиявии роҳбарони синфҳои 5-11 (тавсияи методӣ). Душанбе. 2003.
18. Примерная программа воспитания школьников. Душанбе.2004. Низомномаи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон. 2006
19. Низомномаи муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ. 1995.

20. Стандартҳои давлатии таҳсилот. 2005
21. Нақшаи таълимии намунавии мактабҳои таҳсилоти умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон. 2006.
22. Низомномаи аттестатсияи муассисаҳои таълимӣ. 2006
23. Низомномаи аттестатсияи кадрҳои педагогӣ. 2006
24. Аттестатсияи мобайнӣ ва ҷамъбастии хонандагон. 2004
25. Низомномаи шӯрои ҷамъиятӣ. 2006.
26. Низомномаи шӯрои сарпарастон. 2002.
27. Низомномаи комитети падару модарон. 2003
28. Оинномаи муассисаи таълимии таҳсилоти умумӣ. 2004
29. Низомномаи намунавии мутахассиси ҳифзи овони кӯдакии мақомоти идорӣ ва мақомоти маҳаллии идораи маориф. 2002.
30. Низомномаи кор бо муаллимони ҷавон. 2003.
31. Низомномаи шӯрои методии муассисаҳои таълимӣ. 2002.
32. Хуҷчатҳои меъёрӣ ва дастурӣ дар бораи муассис, аттестатсия, литсензия, аккредитатсия ва ғ. 2003
33. Маблағгузори сарикасии муассисаҳои таълимӣ. 2004.
34. Эмомалӣ Раҳмон. Тоҷикон дар оинаи таърих. Китоби 1. Аз Ориён то Сомониён. Лондон. 2002.
35. Эмомалӣ Раҳмон. Тоҷикон дар оинаи таърих. Китоби 2. Аз Ориён то Сомониён. Душанбе. 2002.
36. Эмомалӣ Раҳмон. Тоҷикон дар оинаи таърих. Китоби 3. Эмомалӣ Раҳмон. Маориф омили муҳимтарини таҳкими давлат ва начоти миллат аст. Душанбе. 2007.
37. Суханронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар вохӯрӣ бо кормандони соҳаи маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон. Душанбе. 22.12.2005.
38. Суханронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар вохӯриҳо бо зиёиён, занон ва ҷавонони кишвар.
39. Паёмҳои солонаи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон».

